

Posudek na diplomovou práci Kristýny Laubové

“Depiction of social and political changes in apartheid and post-apartheid South Africa in novels by P.Jooste and J.M. Coetzee”

Jako cíl své diplomové práce si Kristýna Laubová zvolila nesmírně plodné, zároveň však rozsáhlé a poměrně těžko uchopitelné a zmapovatelné téma vyobrazení společenských a politických změn, které doznala Jihoafrická republika po ústupu apartheidu, systému který autorka označuje hned v Úvodu za “hugely disturbing, xenophobic regime which was poisoning South Africa for 46 years.” Práce se tedy zaměřuje na porovnání vyobrazení společenské a politické situace za apartheidu a po jeho zrušení a rozsáhlé změny, které tato situace a snaha vyrovnat se s ní přinesla obyvatelům. Diplomantka svou práci i přes její název zaměřuje primárně na sociálně-politickou historii země, což se odráží i v poměru děl primární a sekundární literatury. V prvním případě jedná o dva romány napsané po skončení apartheidu, jmenovitě *Dance with a Poor Man's Daughter* (1998) Pamelý Jooste, jež skrze dětské oči líčí osud rodiny smíšeného rasového původu za dob apartheidu a *Disgrace* (1999) od Johna Maxwella Coetzeeho, jež je částí románem z akademického prostředí a částí románem zaměřeným na situaci po skončení apartheidu, napsaným z perspektivy bělocha, akademika Davida Lurieho. Obsáhlý výčet sekundární literatury zahrnuje díla literárně teoretická, historická, politická a sociologická.

Diplomová práce se tradičním způsobem dělí na část teoretickou, kde autorka zaměřuje zejména na společenskou, kulturní a politickou situaci během apartheidu a ve stručnosti představuje jihoafrickou historii mezi lety 1948 a 1994 a s ní spojenou literární tvorbu. Kristýna Laubová se v této části snaží postihnout realitu apartheidu, kterou popisuje na pozadí historie JAR, kapitoly věnované složení obyvatelstva, historii odporu a literární tvorby v době apartheidu. Otázka, která se na tomto místě nabízí, zní, zdali by nebylo přínosné v tomto případě zahrnout i popis situace po jeho skončení, pokud autorka s tímto tématem v praktické části práce pracuje. Praktická, analytická část pracuje s výše zmíněnými romány na půdorysu vytyčeném poznatky z předcházející části, přičemž tyto ještě rozšiřuje o informace týkající se doby po skončení apartheidu, tudíž autorka spíše než na literární interpretaci zaměřuje svou pozornost na sociálně historickou dimenzi.

Základní otázkou, ale i problémem diplomové práce Kristýny Laubové je její cíl a zaměření. Zaměřuje se diplomová práce spíše na vyobrazení apartheidu v románech (a tedy

možnou diskrepanci mezi realitou a fikcí) či skutečnou historickou situací (a tím pádem se zaměřuje na rozdíl mezi obdobími během apartheidu a po něm?) Práce Kristýny Laubové je celkově zaměřená spíše na kulturní studia, než na literaturu, což autorka ještě umocňuje poněkud povrchním výběrem analyzované primární literatury. Pokud ovšem práce nese název “Depiction of social and political changes in apartheid and post-apartheid South Africa in novels by P.Jooste and J.M. Coetzee”, předpokládá čtenář, že dojde k analýze a interpretaci literárních děl vzhledem k jejich vztahu k realitě a mezi sebou, nikoliv, že se dočká sociálně politické studie a opakovaného popisu děje.

Po stránce jazykové a stylistické naplňuje diplomová práce Kristýny Laubové nároky kladené na takový typ práce, i když se místy dopouští typ obou typů (str. 21, 37). Téma zpracovává s přehledem a erudicí, byť celkově poměrně chaoticky. Co se týče práce se zdroji, je třeba ocenit jejich různorodost a pečlivé nastudování, na druhou stranu se autorka zejména v praktické části místy uchyluje k zbytečně rozsáhlým či četným citacím, aniž by dodržovala zásady citační normy a oddělovala delší citace od zbytku textu (str.2, 7, 11, 38, 42, 62). Rovněž celková struktura práce nedodržuje logické návaznosti a postupy. Autorka se na poměrně rozsáhlém prostoru věnuje otázce životních podmínek a okolností apartheidu a stručně nastíní literaturu vzniklou v té době, aby se dále věnovala románům napsaným autory, které nepředstavila, po oficiálním skončení apartheidu. Rovněž do interpretační části často zařazuje kapitoly, jež přísluší do části teoretické (“Criminality”, “Living Standards”, “Employment”, ...), což se opakuje i v samotném závěru práce, jež je, spíše než jejím shrnutím, další kapitolou.

Při obhajobě se Kristýna Laubová zaměří na následující otázky:

- 1) Co bylo autorčinou motivací ke zvolení daného tématu?
- 2) Co stálo za výběrem děl primární literatury?
- 3) Mohla by autorka stručně charakterizovat roli anglického jazyka v JAR vzhledem k politickému vývoji a následné radikalizaci 60.let?
- 4) Jak by autorka komentovala symboliku obou titulů primární literatury: *Dance with a Poor Man's Daughter* a *Disgrace*?
- 5) Autorka kapitolu věnovanou jihoafrické literatuře opírá zejména o literaturu vytvořenou v období apartheidu, nebylo by vzhledem k obsahu práce vhodné i nějakým způsobem pojmut či představit tvorbu J.M. Coetzeeho?
- 6) Mohla by autorka okomentovat či nějakým způsobem objasnit důvod, proč autorka Pamela Jooste ve svém románu *Dance with a Poor Man's Daughter* (1998) volí perspektivu černošského dítěte k popisu apartheidu? Jak je vzhledem k autorčině původu vnímána její

snaha “The novel also offers a demonstration of how the coloured people perceive the Natives.” (str.34)

7) Mohla by autorka okomentovat své tvrzení: “David Lurie has no problem with the coloured people, in fact the opposite is the case because after his affair with the Muslim prostitute ends, he finds himself a new lover from the range of his students and, again, he picks a coloured girl.” vzhledem k způsobu, kterým si své milenky vybírá a jedná s nimi? Je jeho chování skutečně příkladem tolerance nebo právě naopak?

8) Jak by autorka zdůvodnila své tvrzení ze strany 41 “The author may be offering a conciliatory gesture after all the bleak fate the characters had to experience.” “Does she hope the offspring which is about to be born from this incident is going to be a bond between the Whites and the Africans?” (str.49) vzhledem ke svému tvrzení ze strany 1: “... despite the the internationally recognized appraisal, the novel caused much controversy in South Africa which might be the reason why the author decided to leave the country and emigrate to Australia.”

9) Mohla by autorka blíže vysvětlit svůj výrok “Lucy is determined to start all over, she gives up high hopes and material things and will stay on the farm even though it will no longer belong to her while she agrees on alliance with Petrus who is going to guard her.” (str.56) A vzhledem k celkovému vyznění románu? Opravdu se Lucy, tím, že zůstává na farmě, vzdává materiálních věcí? Jak autor líčí jediné pravděpodobné směřování vztahu mezi Petrusem a Lucy?

10) Mohla by autorka vysvětlit své tvrzení “In this critical moment the characters find out that there still exist coalitions that are stronger than democracy and equality, and those are coalitions of race and sense of belonging.” (str.61)

Z výše uvedených důvodů práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře až dobře** s konečným výsledkem závislým na průběhu obhajoby.

V Praze 20.7. 2014

.....
PhDr. Tereza Topolovská
oponent práce